

פרוטוקול מס' 193

מישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
מיום ה' א' בניסן תשל"ב - 16.3.72, שעה 9.00

נכחו:

חברי הוועדה:

י. גולדשמידט - היו"ר
ר. ארזי
ס. ביבי
ס. בן-פורת
ב. הלוי

מוזמנים:

ס. גלס - משרד המשפטים
סר גרא - משרד החוץ

מזכירת הוועדה:

ר. מלחי

רשמה:

ח. ביתן

סדר היום:

חוק העזרה המשפטית למדינות זרות
(תיקון), תשל"א - 1971 (סעיף 2).

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גולדשמידט:

חוק העזרה המשפטית למדינות זרות (תיקון)

ברצוני להזכיר כי בישיבה הקודמת הובעה בקשה לקבל חומר, יראת הפניה של היועץ המשפטי של מועצת אירופה בענין רשות שיפוטית הנזכרת בסעיף 1. מר גרא פנה, כנראה, בו ביום לציר בשגרירות בפריז וביקש את החומר הזה, אבל כולנו מבינים שאי-אפשר שחומר זה יגיע תוך עשרה ימים. אם כן, לא נחזור היום לדיון בנקודה זו שכל כולה קשורה לסעיף 1, אלא נתחיל לדון בסעיף 2.

סעיף 2

מ. גלס: גם סעיף זה בא בעקבות התחייבות שקיבלה מדינת ישראל על עצמה בבואה להצטרף לאמנה האירופית. הספק שהתעורר בליבנו היה שמא היתה לנו עיני המחוקק של שנת 1956 רק המתכונת השגרתית של סתן עזרה משפטית, והיא: (1) מסירת מסמכים על-פי עתירה של רשות שיפוטית בחוץ-לארץ; (2) גביית עדות מטעם רשות שיפוטית בחוץ-לארץ לצרכי הליכים המתנהלים לפני בית משפט בחוץ-לארץ.

אני מפנה את תשומת לבכם לנוסח של סעיף 3 הקיים שהוא אמנם די רחב (קורא את סעיף 3). בסעיף מדובר על "פעולה משפטית אחרת" ולא נאמר בחוק מהי פעולה משפטית אחרת. המונח "פעולה משפטית" יכול להיות דו-משמעי. בחוק הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות, למשל, מדובר על פעולה משפטית של הפרט, היינו שהפרט יכול להתקשר בחוזים ולתת הודעות מסוימות שיש להן תוצאה משפטית. זו משמעות אחת של מונח זה. כאן ברור שמדובר בפעולה משפטית אחרת, פעולה שבית המשפט נוהג לעשותה. אחד התפקידים של בית המשפט הוא לגבות עדות, לקבל מסמכים בעדות, לדאוג למסירת מסמכים לידי הפרט, אבל יש לו גם תפקידים אחרים. מכיוון שמדובר כאן באקט שהוא לפעמים בעל תוצאות די חמורות, היינו העברת חפץ מסויים - זה יכול להיות חפץ בעל ערך רב, כגון יהלום - לחוץ-לארץ כדי שבית המשפט שם יראה אותו - היה לנו ספק אם המונח "פעולה משפטית אחרת" הנזכר בסעיף 3 כולל סמכות כזאת המאפשרת להעביר את החפץ לחוץ-לארץ. ייתכן שיש צורך לזהות אותו חפץ בחוץ-לארץ או לעשות כל מיני פעולות אחרות במסמך זה שלגביו ובאמצעותו נעברה עבירה ולהכריע על-פי ההסתכלות בחפץ איך לחרוץ דינו של האדם הנאשם בחוץ-לארץ.

כפי שכתוב בדברי ההסבר להצעת החוק, קיבלנו על עצמנו התחייבות מסוימות באמנה, ואני מפנה את תשומת לבכם לסעיף 3(1) לאמנה האומר: "הצד המתבקש יבצע באופנים שקבעו בדיניו את הבקשות לחיקור דין הקשורות בענין פלילי, אשר נשלחו אליו...". סעיף 6 לאמנה אומר: "1. הצד המתבקש רשאי לדחות מסירתם של חפצים, רשומות או מסמכים שנתבקשו, אם הוא עצמו נזקק לחפצים, לרשומות או למסמכים האמורים בקשר להליכים פליליים תלויים ועומדים. 2. כל חפצים, וכן רשומות-מקור או מסמכים-מקור, הנמסרים תוך כדי ביצועה של בקשה לחיקור דין, יוחזרו על ידי הצד המבקש לצד המתבקש בכל ההקדם האפשרי, אלא אם כן ויתר עליהם הצד האחרון".

מן הרישה של הסעיף, כפי שהוצע על-ידינו, יוצא בעקיפין שאמנם יכול בית משפט להוציא צו חיפוש כדי למצוא חומר ראיה ולהעביר אותו. גם בענין זה היה לנו ספק אם הסמכות היתה נכללת בביטוי "פעולה משפטית אחרת".

לענין הווייתור - יכול גם להיות שמדובר בחפצים של מה בכך ובנסיבות כאלה תהיה זו ממש טרדה לשני הצדדים אם יהיה צורך להחזיר את החפצים. למקרה כזה ניתנת סמכות ליועץ המשפטי לממשלה לוותר. עם זאת מובטחת זכותו של האדם שממנו נתפס החפץ להשמיע דברו.

מ. בן-פורת: האם נוסח זה תואם את הנוסחים שנקטו כל המדינות אשר חתמו על האמנה?
האם מדינות אלה התחייבו בדיוק על אותו נוסח?

החפץ יכול להימצא אצל פרט ויכול להימצא אצל רשויות המדינה, ויש מקרים בהם המדינה אינה מעוניינת שהוא יועתק, יימסר או יצולם, גם כאשר הוא נמצא אצל אדם פרטי. ייתכן שמדובר בסודות רשמיים. האם זכות זו שמורה לאן למדינה?

היו"ר י. גולדשמידט: בדרך-כלל נראה לי שהסעיפים 3(1) ו-6 לאמנה תואמים מה שנאמר בחוק. סעיף 6א' המוצע מזכיר במפורש את ההוצאה לחוץ-לארץ בעוד שסעיף 3 לחוק העיקרי אומר רק שמותר לדרוש את המסמכים, לתת צו וכו'. אם כן, מטיה מהותית בין סעיף 6א' ובין מה שנאמר באמנה איני רואה, אולם קיימת שאלת חבר-הכנסת בן-פורת אם גם שאר המדינות נוהגות כך.

מ. גלס: אם אנו רואים את רשימת המדינות שחתמו על האמנה, אנו רואים שכולן מדינות יבשת אירופה, פרט לישראל ולרבות תורכיה שיש לה גם עוד חלק מיבשת אירופה. בניגוד למתכונת הקיימת באותן המדינות שהסודות שלהן היא אנגלו-אמריקאית, מקבלות אמנות בין-לאומיות באירופה תוקף של חוק עם אשרורן. במדינות יבשת אירופה אין צורך בחקיקת חוק מיוחד כדי לתת תוקף לאמנה בתוך חלק של החוק הפנימי, להבדיל מהמצב באנגליה ובכל אותן ארצות שיש להן מסורת בריטית, היינו ארצות שהיו שייכות מקודם לקהיליה הבריטית. לכן, חבר-הכנסת בן-פורת, השאלה אינה מתעוררת למעשה.

מ. בן-פורת: הרי סעיף 6 לא הועתק בדיוק מהאמנה ואני שואל אם יש זהות לגבי פרטים אלה עם הנוסחים שעליהם חתמו שאר מדינות האמנה.

מ. גלס: גם לפי סעיף 6א', כפי שאנו מציעים אותו, אין בית המשפט חייב לתת את הצו, אלא הוא רשאי לעשות זאת, יש לו סמכות לכך, ובזה אני מגיע גם לשאלה השניה של חבר-הכנסת בן-פורת בדבר השמירה על האינטרסים של מדינת ישראל. חבר-הכנסת בן-פורת הזכיר שיכול להיות מדובר, למשל, במסמכים בעלי אופי סודי או חפצים בעלי אופי סודי, כגון שהיה מעורב בענין כלי נשק שאנו מאד מעוניינים שלא יועבר לחוץ-לארץ.

מ. בן-פורת: זה יכול להיות משהו סודי או בעל חשיבות מבחינת השואה, למשל, מבחינה הסטורית. יש דברים שונים שאנו מעוניינים בשמירתם.

מ. גלס: אני צריך להשיב על שאלה זו בשני מישורים: ראשית, המישור של האמנה. סעיף 2/אומר מתי מדינה המתבקשת לעשות משהו רשאי לסרב להושיט עזרה (קורא את סעיף 2. בנוסח העברי ובנוסח האנגלי).

מ. בן-פורת: אני רואה שזה כולל את העין.

מה הטכניקה? אני מניח שהבקשה באה מהמזכירות של המועצה למשרד החוץ ומשרד החוץ מתקשר עם משרד הממשלה. האם שיקול הדעת נתון לו? היכן האינטרס של המדינה?

מ. גלס: בענין זה יש פרקטיקה והיא פועלת. העתירות האלה באות להנהלת בתי המשפט.

מ. בן-פורת: - ממשרד החוץ.

מ. גלס: כן. בהנהלת בתי המשפט עובר ענין זה סינון מסויים. לכשמתעורר שש בלבו של השופט איתן, שהיה כאן בפעם הקודמת ושנספל בפועל בעניינים אלה, כי קיים אחד הנימוקים האלה שבגללם רשאי ישראל לסרב לקיים את העתירה - הוא מעביר את הענין לשיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, ואז יש

ס. גלס:

ליועץ המשפטי לממשלה אפשרות לבדוק זאת, ואם הוא רואה שיש בכך פגיעה באינטרסים חיוניים, הוא מסרב. אגב, ענין זה גם מעוגן בחוק, ואני מפנה את תשומת לבכם לסעיף 8 לחוק העיקרי (קוראת הסעיף). היה לנו כבר מקרה של סירוב, אולם באותו מקרה לא היינו יכולים לפעול בלאו הכי בגלל טעמים אחרים וזה לא היה במסגרת האמנה אלא במסגרת סעיף 8. הגרמנים רצו לחקור כחטישים עדין במשפט של פושעים נאציים והנאשם רצה להיות נוכח כאן לצורך קונפירנטציה. באותו מקרה ביקשו הגרמנים חסינות לנאשם, כי היינו יכולים, כמובן, לעצור אותו מיד ולהביאו לדין על-פי החוק לעשיית דין בנאצים, ואנחנו השכנו שמתן חסינות בלתי אפשרי. בכך אני רוצה להדגים לכם כיצד פועל הענין.

ב. הלוי: גם במשפט אייכמן היו עדים שלא רצו לבוא לכאן מהפחד שמא ייעצרו.

ס. גלס: עוד נגיע לשאלת הקונפירנטציה שהיא חלק מההתחייבות באמנה. בדרך-כלל זו אחת הדרכים בהן יכולה להינתן עזרה משפטית. נניח שלא מדובר במשפט המתנהל נגד פושע נאצי, אלא במקרה של רצח שבוצע בחוץ-לארץ. המדינה שבה הואשם ונעצר הנאשם מבקשת לשמוע את העדים הנמצאים משום מה בארץ, אבל יחד עם זאת היא רוצה שתתאפשר קונפירנטציה בין הנאשם לבין העדים כדי שהעדים יוכלו לזהות את הרוצח, ואז היא מביאה לכאן את הנאשם. לענין זה עוד נגיע בסעיפים הבאים.

ב. הלוי: סעיף 6א' מוגבל למקרה של תפיסת חפץ. האם "חפץ" כולל מסמך?

ס. גלס: כן.

ב. הלוי: אני מציג שאלה זו, כי סעיף 3(1) לאמנה מבדיל בין חפצי-ראיות, תיקים או מסמכים. הצעתי היא לפרט בסעיף זה חפצי-ראיות, תיקים ומסמכים, בדיוק כפי שזה כתוב באמנה, כי אין זה רק ענין של ניסוח אלא גם של דינים. אני מסתמך על דברי מר גלס, שאם לא נאמר דבר נוסף בחוק לכוארה "חפץ" כולל תיקים ומסמכים. אני מפנה את תשומת לבכם לסעיפים 3 ו-4 לאמנה. כאמור, סעיף קטן (1) בסעיף 3 מבדיל בין חפצי-ראיות, תיקים או מסמכים, וסעיף קטן (2) באותו סעיף קובע את הכלל שאין מעבירים בדרך-כלל את המקור של המסמכים לחוץ-לארץ, אלא את ההעתק המאושר או את ההעתק המצולם המאושר, אלא אם יש בקשה מפורשת להעביר את המקור. המקור דרוש במקרים נדירים; למשל, כשיש סענה שהוא מזויף, ואז צריך למלא אחר הבקשה לקבל את המקור "בכל מידת האפשר" כפי שכתוב בסעיף 3(3) לאמנה. לכל האבנה הזאת אין זכר בסעיף 6א'. אני מציע לסווג דברים אלה כמו באמנה, ולא לדבר על סתם חפץ. באשר לתיקים ולמסמכים הייתי אומר שיש להעביר העתקים מאושרים, ורק במקרים יוצאים מן הכלל - את המקור.

נקודה אחרת שנגע בה חבר-הכנסת בן-פורת היא ענין העבירות הפוליטיות ומה שקשור בתקנת הציבור. סעיף 2 לאמנה, שטר גלס קרא לפנינו, הוא סעיף כללי. הבחוקה העליונה המשפטית-אין כל הגנה-לאזרח; כלומר, רק היועץ המשפטי לממשלה יכול לסרב, בעוד שלפי חוק ההסגרה יש לאזרח הזכות לטעון לפני בית המשפט גם אם היועץ המשפטי לממשלה אינו משתמש בסמכותו לסרב. בסעיף 10 לחוק ההסגרה, תשי"ד - 1954 כתוב "על אף האמור בסעיף 9 לא יוכרז מבושש כבר-הסגרה, אם מצא בית המשפט, כי יש יסוד מביר להניח - (1) שהאשמתו או בקשת הסגרתו באה מתוך הפליה גזעית, או דתית; או (2) שבקשת ההסגרה באה כדי להאשימו או להענישו על עבירה בעלת אופי מדיני, אם כי לכאורה בין מבקשים את הסגרתו בגלל עבירה כזאת". גם סעיף 2(2) לאותו חוק אומר: "מותר להסגיר אדם כאמור, אם (2) והוא נאשם או נתחייב בדין במדינה המבקשת על עבירה שאינה בעלת אופי מדיני ושאליו נעברה בישראל היתה עבירה מן העבירות הכלולות בתוספת לחוק זה (להלן - עבירות הסגרה)". אם כן, יש לאדם זכות אישית לא להיות מוסגר במקרים אלה, ואותו דבר יש לקבוע כאן לאזרח לא רק בתור בעל החפץ, אלא הייתי קובע כאן סעיף נפרד שיאמר כי בכל הליך משפטי לפי חוק העזרה המשפטית יוכל האדם הנוגע בדבר לטעון טענותיו אלה, ולא יינתן שום צו, אם הוא דורש שהחפץ לא יועבר

ס. גלם:

אני מפנה את תשומת לבך לסעיף 6א'^(ב) (1) להצעת החוק.

ב. הלוי:

זה בכלל לא ענין של זכות בחפץ. שמעון יכול לומר כי הספר אמנם נמצא אצל לוי, אבל הוא שלו, ואני מציע שיהיה לו מותר לטעון טענותיו ושיהיה לו סטנדינג. סעיף 2 שהוזכר כאן מדבר כאן רק על המדינה, ואני מציע שגם לאזרח תינתן אפשרות לטעון טענותיו.

היו"ר י. גולדשמידט:

בדיון במליאת הכנסת הועלו שתי הערות (זה נמצא בתיקים של חברי הוועדה). חבר-הכנסת אנקוריון הציע להוסיף בסעיף 6א' (ב) (3) "בהסכמת הטוען לזכות בחפץ או לפחות לאחר שניתנה לו הזדמנות להשמיע טענותיו בבית המשפט". על השמיע הטענות מדובר כבר בסעיף, אבל לא על הסכמה. אם הבינותי נכון את חבר-הכנסת הלוי, הרי הוא טוען לא רק לזכות הנאשם, אלא היה רוצה אולי בביטוי, כגון "הטוען לזיקה אישית לחפץ", כי זיקה אישית יכולה להיות גם אינטרס אישי ולא רק שכות של בעלות קניינית.

אני מצטרף בהחלט להצעת חבר-הכנסת הלוי שנאמץ את הנוסח באמנה במקום המלה "חפץ" הפופיעה בהצעת החוק. כיוון שאין לנו כאן הגדרה של "חפץ", מדוע לא נלך בעקבות האמנה? אני מציע לכתוב: "חפצים", רשומות או מסמכים".

חבר-הכנסת הלוי דיבר גם על האפשרות שהמדינה תעביר בדרך-כלל רק העתקים מאושרים, פהט למקרים יוצאים מן הכלל בהם היא מתבקשת מפורשות להעביר את המקור, כפי שכתוב באמנה. אני חושב שזה סביר להעתיק גם ענין זה מהאמנה לחוק שלנו.

בדיון העליתי אפשרות שיהיה רמז לסיבות לרזיון על החזרת החפץ. כלומר, אפשר להוסיף ב(ב) (3) "משום מיעוט ערכו" או משהו מעין זה. רצוי לטווג ענין זה, אולם איני רואה בכך דבר מהותי. לעומת זה איני מצטרף לדעת חבר-הכנסת אנקוריון שדרושה הסכמת הטוען-לבעלות-החפץ למסירה. יהיה לו מעמד לטעון, אבל בית המשפט יחליט בנדרון.

ס. בן-פורת:

אני רוצה לחזור שוב לסעיף 8 לחוק המקורי (קורא את הסעיף). האם יוכל היועץ המשפטי לממשלה לכלול בהגדרה המובאת בסעיף זה גם ענין של המורשת ושל ההסטוריה של העם היהודי? איני חושב שזה כלול, ואם אפשר להרחיב בהזדמנות זו את סעיף 8, אני סבור שזה רצוי לשמירת חפצים ותעודות שאנו רוצים לשמור.

מר גרא: סעיף 8 מדבר על "כלל מכללי תקנת הציבור", וזה בעצם מושג של המשפט הבין-לאומי הפרטי. אספתי חומר לגבי מושג זה ועלי לומר שהוא כה גמיש וכה מעורפל שכל יועץ-משפטי לממשלה יכול לפרש אותו לפי שיקול דעתו ולכלול בו הכל.

ס. בן-פורת:

אני מבין שאין לזה פירוש קבוע.

מר גרא:

אין לזה פירוש בשום מדינה וגם לא במשפט הבין-לאומי הפרטי.

היו"ר י. גולדשמידט:

מושג זה מופיע במשפט העברי בלשון "משום תיקון העולם" בגיטין, אולם

אין שם הגדרה.

ס. גלם:

לפי מה שמציע חבר-הכנסת הלוי תינתן לצדדים להליכים אלה אותה זכות להביא לידי הפסקת ההליכים כמו ליועץ המשפטי לממשלה.

ב. הלוי:

אני מציע ללכת כאן בעקבות חוק ההסגרה המונה: (1) האשמה מתוך הפליה גזעית או דתית; (2) האשמה על עבירה בעלת אופי מדיני. אני מסתמך גם על סעיף 2

ב. הלוי

לאמנה המזכיר גמול עבירה פיסקלית וקציע לכלול בחוק סעיף בדבר זכות/ האזרח.

הצעה זו מפליגה, כמוכר, לים גדול.
הצעה תיקון צנוע במסגרת של מסירת

ס. גלס:

חפצים.

מר גרז:

אזכיר את המשא ומתן עם המשלחת הגרמנית על השלמת הסכם דו-צדדי. במשא ומתן זה ביקשו את הרחבת העזרה המשפטית לעניינים פיסקליים. פנינו ליועץ המשפטי לממשלה בעת המשא ומתן וקיבלנו תשובה שלילית, כלומר שעלינו לסרב לכל הצעה להרחיב את העזרה המשפטית לעזרה משפטית גם בתחום הפיסקלי. זה בהתאם למשפט הבין-לאומי הפומבי האוסר בעצם עזרה פיסקלית של מדינה אחת למדינה אחרת. אם שוקלים כאן הרחבת סעיף 8 לחוק העיקרי, הייתי מציע להוציא באופן מפורש את העזרה הפיסקלית מתחום כל העזרה המשפטית.

ס. גלס:

אני חוזר על מה שאמרתי קודם. הצעת החוק נותנת סמכות לבית המשפט. לא תמיד חייב בית המשפט להשתמש בסמכות זו אפילו מוגשת העתירה על-פי האמנה. ברור שבית המשפט יזהר מאד בבואו לסרב לסתן העזרה המשפטית כאשר מדובר בהפרת האמנה, אבל לפי מבנה החוק המוצע הוא רשאי לתת את העזרה והוא רשאי גם לא לתת אותה. מכאן נובע שלכל הצדדים המעורבים בהליכים הפליליים בחוץ-לארץ יש אפשרות לפנות לבית המשפט בארץ בקשר לסתן העזרה המשפטית או אי-סתן עזרה זו. זה יכול להיות גם הנאשם בחוץ-לארץ. אם אותו נאשם נלחם נגד סתן הצו בחוץ-לארץ, כי רצה שלא ישמעו את העדים בישראל אלא שיבואו לחוץ-לארץ, ובכל זאת בית המשפט בחוץ-לארץ נתן את הצו שתיגבה עדות בישראל - הרי דעתי היא שיש מעמד לנאשם לטעון לפני בית המשפט שלנו. במקרה זה יכולה להישמע הטענה שאין זה סביר שתיגבה עדות בחוץ-לארץ כי מדובר בעבירה בעלת אופי פוליטי. אני מסכים עם חבר-הכנסת הלוי שבניגוד למצב כפי שהוא מתהווה בסעיף 8 אין בית המשפט יכול לקבל טענה זו, אבל הוא יכול להתרשם ממנה. הוא יכול לומר שהוא מתרשם מזה שיש עבירה פוליטית באותו מקרה ולכן אין הוא משתמש בסמכותו לגבות את העדות אף-על-פי שיש עתירה.

מה שמציע חבר-הכנסת הלוי הוא להפוך סמכות זו של בית המשפט לחובה. כלומר, מן הרגע שמוכיח הנאשם או כל צד מעובין אחר כי העבירה היא אמנם עבירה פוליטית או עבירה אחרת כפי שנאמר בחוק ההסגרה - בית המשפט יהיה חייב להפסיק את ההליכים. זו הצעה חדשה די מרחיקת לכת, ואני מודה ומתוודה שאיני יכול להתייחס לענין זה מבחינת הסדריניות של משרד המשפטים.

ב. הלוי:

איני בטוח בתיאוריה שפיתח מר גלס, לפיה יכול בית המשפט לשקול את הטענה שמדובר בעבירה פוליטית, כי היועץ המשפטי לממשלה יכול לומר שהוא שקל את הענין והחליט על הוסטת העזרה. ואין שום הוראה בחוק העזרה המשפטית הנותנת זכות לאזרח להעלות טענה שזו עבירה מדינית או פיסקלית. הממשלה החליטה לא להשתמש בסעיף 2, וזה לא עניינו של האזרח. זה יהיה המצב, אלא אם יכתב סעיף מפורש כפי שאני מציע אותו.

היו"ר י. בולדשמיט:

אנסה לתת איזה ניסוח להשגתו של חבר-הכנסת הלוי. השאלה היא מדוע לא נתאים את החוק שלנו לאמנה בדבר אחד: סעיף 8 לחוק שקדם לאמנה הוא רגורוזי יותר מאשר האמנה, כי החוק אוסר "לא תיעשה", ואילו האמנה אומרת "אפשר". מכאן מתבקש שהמחוקק הישראלי ישקול אם גם לאחר החתימה על האמנה הוא יצדק עדיין בקיום סעיף 8 בצורתו הרגורוזית. מאידך גיסא שואל חבר-הכנסת הלוי מדוע סעיף 8 ממסין את המדינה רק לגבי הקטגוריות המנויות באותו סעיף ואינו כולל את שתי הקטגוריות הנוספות הנזכרות באמנה, היינו עבירה מדינית וענין של אפליה דתית וגזעית.

ב. הלוי:

ואני מוסיף שכל סעיף 8 סוכב על שיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה ואני רוצה להקנות זכויות לאזרח. בית המשפט יחליט בין דעת היועץ המשפטי

ג. גלם:

אני רוצה להצביע על נקודה אחת העלולה להכניס אותנו למיטת פרום במידה מסויימת. אני מבין שמסתמנת נטייה של הוועדה ליצור תיאום מוחלט בין האמנה מצד אחד ובין החוק מצד אחר, אולם בל נשכח שעל האמנה חתומות כתיבת מדינות ואחרי ככלות הכל יש עוד 127 מדינות בעולם, והחוק שלנו לעזרה משפטית משנת 1956 הוא מכשיר למתן עזרה משפטית לא רק במסגרת האמנה, אלא גם לכלל 127 המדינות הללו, אם נזכה לכך שיהיו לנו יחסים תקינים עם כולן. אולם אפילו אלה שיש לנו יחסים תקינים אתן רוב רובן אינן חברות האמנה, ולכן עלינו להיזהר מצמצום סמכויות בית המשפט בעניין זה יתר על המידה, שמא יפריע לנו הדבר לאחר מכן במתן עזרה משפטית למדינות אחרות.

אני מסכים בהחלט שאפשר להוסיף בסעיף 6א' סמכות מפורשת לבית המשפט לצוות על מסירת צילומים או העתקים מאושרים במקום המקור. בכך ודאי שאין שום דע, אבל לא הייתי מציע שצמצום למסגרת אמנה זו, דווקא בשים לב לגישה השונה בארצות שיש להן מסורת אנגלו-אמריקאית. באמתן ארצות ודאי ודאי שתהיה דרישה למסור מסמכים במקור בגלל הכלל של ההוכחה הטובה ביותר. לכן, אם נחייב את בית המשפט להמציא העתקים בלבד, ניחל בקשיים לכשנבוא דרישה למתן עזרה משפטית מאנגליה, מגרמניה או ממדינה אחרת שבה החוק המקובל עדיין בתוקף, אולם, כאמור, אין מניעה להוסיף כי בית המשפט רשאי, אם הוא רוצה צורך בכך, להמציא גם העתקים.

היור' י. גולדשמידט:

היתה גם הצעה לכתוב חפצים, רשומות או מסמכים במקום חפץ.

ג. גלם:

לזה אין מניעה.

ג. בן-פורת:

חבר-הכנסת הלוי מציע להוסיף סמכות לאזרח ולא להסתפק במתן סמכות ליועץ המשפטי לממשלה. לדעתי, אין זה נכון ללכת בדרך זו. היועץ המשפטי לממשלה מבטא כאן שיקול דעת של המדינה, ורק המדינה או הממשלה יכולה לשקול את השיקול הנכון. לדעתי, בית המשפט אינו יכול להיות המוסד המבטא שיקול דעת והוא תמיד נזהר מלהביע דעה. איך נוכל להעמיד אותו במצב בו יצטרך להחליט אם אמנם מדובר בעניין של בטחון המדינה, עניין פיסקלי או משהו אחר?

ג. הלוי:

לא דיברתי על בטחון המדינה, אלא על עבירה מדינית.

ג. בן-פורת:

עבירה מדינית היא עניין של שיקול דעת של הממשלה ושל היועץ המשפטי לממשלה. מה שכן אפשר לקבוע כאן הוא שלאזרח תהיה רשות לפנות ליועץ המשפטי לממשלה אם יש לו טענה בעניין זה ולהפנות את תשומת לבו לכך.

היור' י. גולדשמידט:

רומני שיש הסכמה לכתוב בפפ' חפץ - חפצים, רשומות או מסמכים. וכך שלא נצטרך לחזור על שלושת הדברים הללו כל פעם נכתוב בסעיף 6א' בסוגריים (להלן חפצים).

מר גרא:

לדאבוני יש קצת וריאציות בתרגום או של האמנה ובעוד שבסעיף 3(1) לאמנה מדובר על חפצי-ראיות, תיקים / מסמכים כתובים בסעיף 6(1) לחפצים, לרשומות או למסמכים.

היור' י. גולדשמידט:

אני בעד זה שנכתוב רשומות.

האם חבר-הכנסת הלוי היה רואה תיקון בכך אם היינו כותבים ב-6א' (ב) (1) הטוען לזיקה אישית במקום הטוען לזכות?

ג. גלם:

אם אתם רוצים להרחיב את התחולה, אני סבור שיש לדבר גם על זכות

היו"ר י. גולדשמידט:
זה כשתהיה השתתפות גדולה יותר באופן פרוביזורי שבמקום "חפץ" (להלן חפצים).
אם אין כאן קושי ניסוחי, אני מסכים שנכתוב את שני הדברים. נחזור לענין בוועדה ובסעיף 6א'(ב)(1) נחליט יבוא חפצים, רשומות או מסמכים

ה'שיגה נועלה בשעה 10.35.